

A cionizmus története évszámokban

A DIASZPÓRA

Kb. 1860-tól modern zsidó nemzeti gondolat születése, héber reneszánsz Kelet-Európában

1862 Moses Hess: Róma és Jeruzsálem

1870 Politikai antiszemitizmus jelentkezése Nyugat- és Közép-Európa országaiban

1881 Pogromok Dél-Oroszországban, a cári politika részévé válik az antiszemitizmus, *Hibbat Cion-mozgalom*

1882 Leon Pinsker: *Önemancipációt!* *precionista* csoportok Romániában, Bécsben (Kadima), Berlinben (Ezra) és máshol

1884 Megalakul a Hibbat Cion központi szerve a katowicei konferencián

1889 Ahad Haam: Nem ez az út: a kultúrcionista irányzat kezdetei

1891 A zsidókat kitiltják Moszkvából, Zsidó Gyarmatosító Társaság (I. C. A.)

1896 Herzl Tivadar: *A zsidó állam*, Herzl első diplomáciai tárgyalásai

1897 Az első Cionista Kongresszus, *a politikai cionizmus kezdete*

1898 Második Cionista Kongresszus: határozat a Zsidó Gyarmati Tröszt létesítéséről, majd végrehajtása, Herzl – II. Vilmos találkozó Herzl látogatása Palesztinában

1901 Zsidó Nemzeti Alap

1901–02 Tárgyalások Herzl és II. Abdul Hamid szultán között

1902 Herzl: *Ősújorszag*, Mizrahi, vallásos cionista párt alakul Vilniusban, majd máshol

1902–03 Herzl Kelet-Afrika terve, tárgyalása angol politikusokkal

1903–06 Pogromok Oroszországban, a cionista tevékenység betiltása

AZ ORSZÁG

1918-ig *Palesztina a török birodalom része*, elmaradott területe, a régi jisuv vallásos közösségei

1870 Mikve Israel mezőgazdasági iskola

1878 Petah Tikva

1882 BILU-mozgalom, Rison le-Cion alapítása, első alia (kb. 25 000 fő) Oroszországból és Romániából *az új jisuv kezdete*

1883 Edmond de Rothschild támogatja a zsidó telepeket, a török kormány betiltja a zsidó bevándorlást

1890 Hibbat Cion-iroda Jaffában

1892 A török kormány megtiltja a földeladást a zsidóknak

1898 Telepítési bizottság

1899 I. C. A. – földvásárlás Alsó-Galileában, Sejera gyakorlófarm

1900 A Rothschild-telepek az I. C. A. tulajdonába kerülnek

1903 Anglo-Palesztin Társaság (később Bank) Jaffán a beruházások támogatására

1903–14 Második alia Oroszországból, kb. 40 000 fő kommunisztikus elképzelésekkel, az egészséges zsidó társadalom jelszavával

1904 Herzl Tivadar halála

1905 Hetedik Cionista Kongresszus: Kelet-Afrika (Uganda) terv elvetése: szakadás a mozgalomban: megalakul a Zsidó Területi Szervezet, az ITO

1905–11 David Wolffsohn a Cionista Szervezet elnöke

Becalel iparművészeti és kézműves iskola, Kirjat-Sefer agráriskola Ben Semennél

1907 Nyolcadik Cionista Kongresszus: közlekedés a „gyakorlati” és „politikai” cionisták között, Haim Weizmann: „szintetikus” cionizmus 164 333 sekel fizető

1908 Ifjútörök forradalom – nincs kedvező fordulat a zsidó bevándorlás szabályozásában

Az első világháború előtti időszakban a Cionista Szervezet, illetve mozgalmon belül elkülönülnek a különböző ideológiai irányzatok: a szocialista, a vallásos, a kultúrcionizmus

1911–20 Otto Warburg a Cionista Szervezet elnöke

1914 Első világháború, a Cionista Szervezet Ideiglenes Végrehajtott Bizottságot hoz létre New Yorkban Brandeis főbíró vezetésével, a cionisták tábora nő az USA-ban

Joseph Trumpeldor, majd Zeev Jabotinsky zsidó önkénteseivel az antant oldalán
Hehaluc kezdete Oroszországban

1917 Balfour-deklaráció: Zsidó Nemzeti Otthon ígérete

1919 Pogromok Ukrajnában

1920 Cionista Konferencia Londonban: Keren Hajesod, bevándorlási és telepítési alap létrehozása

1921 Tizenkettedik Cionista Kongresszus, az 1913. évi 217 231-ről 855 590-re nő a sekelfizetők tábora

1922 A Népszövetség ratifikálja a palesztinai brit mandátumot, 1947-ig Palesztina brit gyámság alatt

1923 Tizenharmadik Cionista Kongresszus

1924 Antiszemita törvények Lengyelországban, a cionista tevékenység betiltása a Szovjetunióban

1925 Tizenharmadik Cionista Kongresszus, viszonylagos nyugalom a diaszpórazsidóság életében

1905 Felállítják a héber tannyelvű Herzl Gimnáziumot Jaffa mellett, Hapoel Hacaír cionista (nem marxista) munkáspárt létesül

1906 Poale Cion cionista-szocialista (marxista) párt

1908 Palesztina Hivatal, Jaffa, Arthur Ruppin vezetésével Palesztina Földfejlesztési Társaság (PLDC)
Herzl-erdő telepítése Ben Semennél

1909 Erdősítés Hulda környékén, Tel-Aviv megalapítása, Deganja, az első állandó kvuca, Hasomer zsidó őrszolgálat (D. Ben Gurion, J. Ben Cvi)

1910 Mehavia, az első szövetkezet, Franz Oppenheimer tervei alapján

1911 Galileai és júdeai munkások konferenciája: megalakítják a Mezőgazdasági Munkások Szövetségét

1912 Az első jemeni zsidó település

1914 Palesztina zsidó népessége 85 000 fő, ebből 12 000 él mezőgazdasági telepeken, az összterület kb. 2%-a van zsidó tulajdonban

1914–17 Dzsemal pasa üldözi, kitelepíti a zsidókat

1917 Angol haderők vonulnak be Jeruzsálembe

1918–20 Brit katonai közigazgatás, a török uralom vége

1919–24 Harmadik alia, kb. 35 000 fő Oroszországból, Lengyelországból, Romániából

1920 Zavargások Jeruzsálemben, Tel Hai, Kfar Giladi eleste, Hagana illegális zsidó katonai alakulat megszervezése, megalakul a Hisztadrut, Zsidó Munkások Általános Szövetsége

1921 Ein Harod az első kibuc, elkezdődik Emek Jizreel betelepítése

1922 Elkezdődhet hivatalosan is Zsidó Nemzeti Otthon kiépítése, de a zsidó bevándorlást korlátozzák az angolok, megalakul a vallásos-cionista Hapoel Hamizrahi

1923 Áramfejlesztő állomás Tel-Avivban

1924 Negyedik alia Lengyelországból, kis- és középpolgárok (88 450 fő), gyors városi fejlődés, tervszerű kísérlet a „zsidó munka” meghonosítására a magángazdaságokban, tiltótvények telepítése a Parti Síkságon

1925 Ünnepelesen megnyitják a jeruzsálemi Héber Egyetemet

1927 Gazdasági válság, munkanélküliség, kibucszövetségek alakulnak: Hakibuc Haarci, Hakibuc Hameuhad

- 1929** Tizenhatodik Cionista Kongresszus: a Zsidó Ügynökség hatáskörének kiterjesztése
- 1930** Kísérlet a zsidó bevándorlás és telepítések további korlátozására (Passfield-féle *Fehér Könyv*)
- 1931** Tizenhetedik Cionista Kongresszus
- 1933** Hitler hatalomra jut Németországban, jobboldali fordulat Közép-Európa több országában, tizennyolcadik Cionista Kongresszus: központi iroda a németországi alia ügyeinek intézésére
- 1935** Fajvédelmi törvények Németországban
- 1937** A Peel-bizottság Palesztina felosztását javasolja egy zsidó és egy arab államra
- 1938** Pogromok Németországban, antiszemita törvények máshol
- 1939** Londoni kerekasztal a zsidó–arab viszony rendezésére a második világháború kitörése, a zsidó bevándorlás további korlátozása (McDonald-féle *Fehér Könyv*)
- 1940** Olaszország és Franciaország hadba lép
- 1941** A náci kidolgozzák a „végső megoldást” (Endlösung) a zsidóság kiirtására, a Szovjetunió lerohanása
- 1942** Biltmore-konferencia New Yorkban: határozat a Zsidó Nemzetközösség alapításáról Palesztinában, az USA válik a cionista tevékenység központjává, a „Struma” katasztrófája, elkezdődik a „végső megoldás”
- 1943** Sztálingrádi fordulat
- 1944** A második front megnyitása, cionista mentőakciók felerősödése
- 1945** A második világháború vége az USA elnöke 100 000 zsidó bevándorlásának az engedélyezését javasolja, megalakul az Arab Liga, amely bojkottot hirdet a palesztinai termékekre
- 1946** Az angol–amerikai vizsgáló bizottság 100 000 zsidó beengedését javasolja, a britek a zsidó fegyverek beszolgáltatását követelik
- 1947** ENSZ vizsgálóbizottság alakul, ENSZ-határozat egy zsidó és egy arab állam létesítéséről Palesztinában
- 1928** Megalakul a Knesset Israel (Izrael Gyűlekezete), a palesztinai zsidóság legfőbb politikai szerve
- 1929** Arab zavargások Jeruzsálemben, Hebronban és máshol
- 1931** Zsidó települések létesülnek Emek Heferben
- 1933–39** Ötödik alia, 215 222 fő Németországból és Közép-Európa országaiból több munkáskolónia alakul a Saron-síkságon
- 1935** A PLDC megszerzi a Hule-koncessziót
- 1936** Kikötő létesül Tel-Avivban
- 1936–39** Arab felkelés
- 1937** Elkezdődik a védelemi célokat is szolgáló telepek létesítése (Tower and Stockade)
- 1938** A felosztási bizottság Palesztinában
- 1939** 19 telep alapítása
- 1940** Olasz gépek Haifát és Tel-Avivot bombázzák, a britek elrendelik az „illegális” bevándorlók kitelepítését, majd Mauritiusra toloncolják őket, Lehi, földalatti terrorszervezet alakul az angolok ellen
- 1941** Az „illegális” bevándorlók újabb kitoloncolása, de hét új telep létesül
- 1942** Éleződnek a zsidó–angol ellentétek, mert az angolok nem nyitják meg a határokat az üldözött zsidók előtt, zsidó és arab ezredek a brit hadseregben
- 1943** Brit hadbíróóság előtt a Hagana harcosai, az első telepek a Negevben
- 1944** Fokozódó terrorakciók az angol hatóságok ellen, 251 terrorizmussal vádolt személyt Eritreára száműznek
- 1945–48** Hetedik „illegális” alia, 120 000 fő, a holocaust túlélői, angol–amerikai vizsgáló bizottság, visszatérnek a Mauritiusra internáltak
- 1946** Súlyos összetűzések a zsidók és az angolok között, letartóztatják a jisuv vezetőit, a zsidó közösség nyíltan szembefordul az angolokkal, Ciprusra száműzik az „illegális” bevándorlókat
- 1947** Arab lázadás az ENSZ-határozat ellen, 7 új telep létesül a Negevben
- 1948. május 14.** Izrael állam megalakulása, szabad zsidó bevándorlás

Irodalom: Alex Bein: *The Return to the Soil. A History of Jewish Settlement in Israel.* Jerusalem, 1953.
Encyclopaedia Judaica. Jerusalem.

The Jew in the Modern World. A Documentary History (ed. by Paul R. Mendes-Flohr and Jehuda Reinharz), Oxford Univ. Press, 1980.

Walter Laqueur: *A History of Zionism.* London, 1973.

OSZZEÁLLÍTOTTA: SÍRÓ BÉLA

A FÜGGETLENSÉGI NYILATKOZAT

IZRÁEL ORSZÁGÁBAN kelt életre a zsidó nép, és itt alakult ki szellemi, vallási és nemzeti jellege. Itt élt független állami keretek között, megteremtve sajátos nemzeti és egyetemes jelentőségű kultúráját. Innen adta a világnak az örök érvényű Könyvek Könyvét.

Száműzetésbe kényszerítve, a nép hű maradt országához mindenütt a szétszóratásban, és soha nem szűnt meg imába foglalni a hazatérés reményét, a politikai függetlenség újjászületését az ősi honban.

Ez a történelmi és hagyományos kapcsolat készítette évszázadokon keresztül a zsidó nép fiait, hogy visszatérve régi hazájukba, ismét gyökeret verjenek itt. Az utóbbi néhány nemzedék idején népünk tömegeiben talált haza. Úttörők, akadályokat ledöntő bevándorlók, honvédő harcosok virágzó földekké varázsolták a sivatagot; falvakat és városokat építettek; új, fejlődő társadalmat hoztak létre, mely maga irányította gazdasági és kulturális életét, ápolta a békét, de képes volt megvédeni is önmagát; a haladás áldását biztosította az ország minden lakosának, és odaadóan ápolta a politikai függetlenség gondolatát.

1897-ben, Herzl Tivadarnak, a Zsidó Állam megálmodójának felhívására összeült az első Cionista Kongresszus, mely kimondta, hogy a zsidó népnek joga van nemzeti újjászervezésre országában.

Az 1917. november 2-án kiadott Balfour-nyilatkozat elismerte ezt a jogot, melyet a Népszövetség mandátuma is megerősített, és ezzel nemzetközileg is elfogadott érvényűnek jelentette ki a zsidó nép és Izráel országa között fennálló történelmi kapcsolatot, valamint a zsidó nép jogát nemzeti otthon felállításához.

A napjainkban lezajlott nagy tragédia, mely az európai zsidóság millióit pusztította el, ismét bebizonyította – minden kétséget kizáróan –, hogy a hontalan és függőségben élő zsidó nép problémája megoldást követel az Izráel országában újjászülető Zsidó Állam útján, mely szélesre tárja kapuit minden zsidó előtt, és biztosítja a zsidó nép egyenjogú helyét a nemzetek nagy családjában.

Minden nehézség, akadály és veszély ellenére, a borzalmas náci megszárlás európai zsidó megmardottai, más országok zsidó bevándorlóival együtt, megtalálták az Izráel országába hazavezető utat, és kitartóan követelték a szabad és emberi méltóságnak megfelelő élethez, valamint hazájukban a becsületes munkához való jogaiknak elismerését.

A második világháborúban Izráel országának zsidó lakossága teljes mértékben részt vett a szabadság- és békeszerető nemzetek oldalán a gonosz náci haderők elleni küzdelemben, s katonáink kiomlott vére, valamint példás háborús erőfeszítése megszerezte számára azt a jogot, hogy bekerüljön az Egyesült Nemzetek Szervezetének alapító népei közé. 1947. november 29-én az Egyesült Nemzetek Szervezetének közgyűlése határozatot fogadott el a Zsidó Állam felállításáról Izráel országában. A határozat egyben felhívta az ország polgárait, hogy maguk is tegyenek meg minden szükséges intézkedést a határozat végrehajtására. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének ezen elismerése a zsidó nép államalapítási jogát illetően, visszavonhatatlan.

Más népekhez hasonlóan a zsidó népnek is természetes joga, hogy független államában sorsát önállóan irányítsa.

EZÉRT MI, a Nemzeti Tanács tagjai mint Izráel országa zsidó lakosságának, valamint a Cionista Mozgalomnak képviselői, összegyűltünk az angol Palesztina-mandátum lejáratának napján, és természetes történelmi jogunk, valamint az Egyesült Nemzetek Szervezete határozatának alapján ezennel elhatározzuk zsidó állam felállítását Izráel országában; ez az állam IZRÁEL ÁLLAMA.

KIMONDJUK, hogy a mandátum lejáratának pillanatától, azaz 5708 ijar hó 6., 1948. május 15., szombatra virradó éjszaka éjféltől kezdve az állam szabályosan megválasztott szervezeteinek felállításáig, melynek a választott Nemzetgyűlés által elfogadandó alkotmány alapján legkésőbb 1948. október elsejéig kell megtörténnie, a jelen Nemzeti Tanács mint Ideiglenes Államtanács, végrehajtó szerve pedig a Nemzeti Bizottság mint a Zsidó Állam ideiglenes kormánya fog működni; továbbá kimondjuk, hogy az állam neve: Izráel.

IZRÁEL ÁLLAMA nyitva áll a zsidó bevándorlás és a szórványok egybegyűjtése előtt, és fejleszti az országot minden lakosának javára. Izráel prófétáinak szellemében, a szabadság, jog és béke ideáljait tekinti léte alapjának és egyenlő társadalmi és politikai jogokat biztosít minden polgárának, vallásra, fajra és nemre való tekintet nélkül. Gondoskodik a vallási, lelkiismereti, nyelvi, nevelési és művelődési szabadság fenntartásáról. Védelemben részesíti valamennyi vallás szent helyeit, és betartja az Egyesült Nemzetek alapokmányában lefektetett elveket.

IZRÁEL ÁLLAMA készséggel működik együtt az Egyesült Nemzetek Szervezetével és képviselőivel

a közgyűlés 1947. november 29-i határozatának végrehajtásában, és törekedni fog a gazdasági egység megteremtésére Izrael országa egész területén.

FELHÍVÁSSAL FORDULUNK az Egyesült Nemzetekhez, hogy nyújtson segítséget a zsidó népnek állama felépítéséhez, és fogadja be Izrael államát a népek családjába.

FELHÍVÁSSAL FORDULUNK – a hónapok óta folytatódó gyilkos támadások ellenére is – az Izraelben élő arab nép fiaihoz, hogy őrizzék meg a békét, és vegyenek részt az államépítésben mint teljes és egyenjogú állampolgárok, akik megfelelő képviselőt kapnak az állam ideiglenes és állandó szerveiben.

KEZÜNKET BÉKÉRE és jó szomszédság megteremtésére nyújtjuk a környező államok és népek felé. Felhívjuk őket, hogy a kölcsönös segítség elve alapján működjenek együtt az országában függetlenné vált zsidó néppel. Izrael állam kész szerepet vállalni az egész Közel-Kelet haladásáért folytatandó közös erőfeszítésekben.

FELHÍVÁSSAL FORDULUNK a zsidó nép bárhol élő fiaihoz, hogy egyesítsék erőfeszítéseiket a bevándorlás és országépítés támogatására, álljanak mellénk ebben a nagyszerű igyekezetben, melynek célja az évezredek reményének, Izrael életre keltésének megvalósítása.

BÍZVA IZRÁEL SZIRTJÉBEN, ezennel aláírásunkkal látjuk el jelen nyilatkozatot az Ideiglenes Államtanács hazai földön, Tel-Avivban megtartott ülésén.

Cionista szervezetek Magyarországon: ma

Egy nép életét meghatározzák és jellemzik a benne alakuló, működő szervezetek, akár a termőföldet át- és átszelő hajszálgyökerek végtelen bonyolultságú, de a felszíni életet biztosító rendszere, amelynek minden ága-boga, erecskéje a rész és egész szempontjából egyaránt éltetően fontos. Ezek a gyökerek és kapcsolatok nincsenek tekintettel az amúgy is esetleges államhatárookra, percléptékű politikai érdekekre. Miként a virágot, a fát tápláló hajszálgyökerecskék, parányibbak és elpusztíthatatlanabbak: örökebbek azoknál. A nép mint isteni-meghatározottan más teremtmény: organikus, az emberi kultúra kezdetitől alakuló, formálódó képződmény. Ilyen szervezetek sűrű szövésű rendszere az egyszerre ősi és hipermodernül új Izraelé is.

Ezen belül a Szohnut az egyik legkülönlegesebb izraeli intézmény. Már az állam születése előtt létezett, sőt megalakulásának egyik legfontosabb hajtómotorja lett. Betagozódtott az államigazgatásba egyfelől, másrészt pedig a diaszpórában élő zsidóság támogatását koordinálja. Egyúttal a sokrétű és sokféle világnézetet is képviselő cionista mozgalmakat összefogó, céljaikat intézményi keretek között is menedzselő szervezet. Hidat teremt egyazon nép két életmódot, kultúrát élő ága, Izrael és a diaszpóra, szív és test között. Mindenhol más és más körülmények határozzák meg teendőit. Egy-egy adott diaszpóraország különleges történelmi és politikai helyzete alakítja ki aktuális tevékenységi körét. Hol a legközvetlenebb életmentést, hol a kulturális életet vezényli – a világ szerencsésebb részein pedig a diaszpóra zsidóságának az Izrael vagy a diaszpóra más részei felé irányuló támogatását szervezi.

Beszélgető partnereimmel: *Tuvia Ravivval*, a Szohnut Budapesti Irodája vezetőjével, és *Ilana Szudrival*, a Noár HáCioni sliahjával (küldöttjével) a legközvetlenebb múlt eseményeit és a legközvetlenebb jövő célkitűzéseit tekintjük végig.

A Szohnut három és fél éve, a rendszerváltás hajnalán nyitott irodát Budapesten. Az itteni kirendeltség már be is írta nevét Izrael történelmébe. A nagy szovjet alia – az új népvándorlaskor kezdete – Budapest érintésével bonyolódott le. A közel félmillió orosz zsidóságból 157 000 személy ezen a tranzitállomáson keresztül jutott el új hazájába. Ezt az embert próbáló feladatot a frissen fölállított iroda munkatársai végezték. Ez a nyomás akkor engedett, amikor megindultak a darabjaira hullott Szovjetunió tagköztársaságaiból a direkt repülőjáratok Izraelbe. Innen szerveződik egy másik széthulló államalakulat: ex-Jugoszlávia zsidóinak közvetlen mentése is, mert az egymással gyilkos harcban álló egykori tagországokra így kedvezőbb a rálátás, s az ottani hatóságok kevesebb akadályt gördíthetnek a munkájuk elé, mintha a harcban álló felek valamelyikénél lenne székhelyük. Az aliázttal mellett a segítség legkülönbözőbb formáit szervezik, különösen a legnagyobb veszélynek kitett bosnyák zsidóság érdekében, akiket Szarajevóban túsul tartanak. Miután hiábavalónak mutatkozott az alkudozás a bosnyák vezetőkkel kiengedésükért, a Christian Ambasyval közös akcióban, figyelemfelhívó, szolidaritási kampányt szerveztek.

Magyarországon is rendelkezésre állnak azok számára – felvilágosítással, az utazás és a letelepedés megszervezésével –, akik az irodát felkeresik. '92-ben 101-en, '93 december elejéig 150-en aliáztak.

Magyarországon fő tevékenységüket az oktatás terü-